

УДК 811.161.2'373.23(477.82-37):271.22(477.82)

doi: <http://dx.doi.org/10.30970/vpl.2019.71.10319>

**СПЕЦИФІКА СІЛЬСЬКОГО ІМЕННИКА
ПІВДНЯ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ
(НА МАТЕРІАЛІ “СПОВІДНОЇ КНИГИ ПРИХОЖАН
ІОВСЬКОГО ХРАМУ СЕЛА БОРИСКОВИЧІ 1929 РОКУ”)**

Лариса САДОВА

*Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,
кафедра історії та культури української мови,
вул. Винниченка, 30-а, Луцьк, Україна, 43021,
e-mail: lisova88@ukr.net*

Проаналізовано сільський іменник села Борисковичі за матеріалами церковних документів початку ХХ століття. Сільський іменник початку ХХ століття відображає регіональні особливості, зумовлені історичними, релігійними, культурними особливостями регіону. У статті виокремлено лінгвальні особливості формування іменника, встановлено ступінь впливу на нього позамовних чинників. Визначено склад чоловічого та жіночого іменника, окреслено основні тенденції його формування. Проведено кількісні підрахунки онімів, виділено найуживаніші, поширені, маловживані й рідкісні імена.

Ключові слова: антропонім, апелятив, антропоніміка, ім'я.

Постановка проблеми. Визначальна особливість іменника протягом різних історичних зрізів – його динамічність, змінність, гнучкість, здатність оновлюватися під впливом історичних реалій, релігійних факторів, національного самоусвідомлення та міжетнічних контактів. Значний вплив на сільський іменник ХІХ ст. мала православна церква, священики якої здійснювали хрещення та обирали ім'я за церковним календарем. За даними “Метричної книги сіл Брани та Ржищів 1871–1881 рр.”, проаналізованої нами в одній із попередніх статей [9], усі 88 дітей, народжених у січні протягом 1871–1881 рр., названі згідно з церковним календарем, подібну тенденцію прослідковуємо і щодо випадків називання в інші місяці (МК Брани 1871), а також у “Метричній книзі сіл Борисковичі, Довгів, Цегів 1845–1854 рр.” (МК Борисковичі 1845). На початку та в першій половині ХХ ст. докорінно змінюється політична та релігійна ситуація на півдні сучасної Волинської області, що, очевидно, впливає і на специфіку формування іменника та особливості надавання імені при хрещенні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади української науки про особові імена заклали роботи Л. О. Белея [1], Р. Й. Керсти [3], С. М. Пахомової [8], Р. І. Остаха [7], П. П. Чучки [12]. Структура та динаміка іменників різних регіонів України була об'єктом наукових досліджень Т. В. Буги (Центральна Донеччина), Г. В. Кравченко (м. Донецьк), О. Ю. Медведєвої (українське Придунав'я), Н. О. Свистун [10] (м. Тернопіль), І. Д. Скорук [11] (м. Луцьк), П. П. Чучки [12] (Закарпаття) та ін. Антропонімію Волині ХVІ–ХVІІІ ст. проаналізувала польська дослідниця І. Митнік [13]. Іменник Волині, засвідчений у

пам'яток XVI ст., розглядали А. І. Білорус [2], А. М. Матвієнко [5], В. М. Мойсієнко [6].

Антропонімія Волині початку ХХ ст. не була предметом наукового вивчення. Вивчення особових імен цього періоду належить до **актуальних ономастичних досліджень**, оскільки воно дає змогу виявити специфіку іменника цього періоду, основні тенденції, які діють при його змінах.

Мета дослідження – комплексний аналіз особливостей чоловічого та жіночого іменника села Борисковичі 1929 року. Матеріалом для дослідження слугувала “Сповідна книга прихожан Іовського храму села Борисковичі 1929 року” (Ведомость 1929).

Специфіка досліджуваної пам'ятки унеможлиблює аналіз динаміки іменника, проте яскраво відображає його якісний склад та різноманітність, а також основні тенденції його розвитку.

Виклад основного матеріалу. Жіночий іменник села, представлений у “Сповідній книзі”, досить різноманітний (57 жіночих імен, якими названо 378 жінок різного віку, від 94 до 1 року). Серед жіночих імен переважають антропоніми *Марія* (52 носії), *Анна* (28), *Агафія* (17), *Ольга* (16), *Евдокія* (14), *Софія* (13), *Параскева* (11), *Екатерина* (11), *Ксенія* (11), *Матрона* (10). Поширеними були імена *Анастасія* (9), *Варвара* (9), *Віра* (9), *Елена* (9), *Лидія* (9), *Татіяна* (9), *Нина* (8), *Фекла* (8), *Евфросинія* (7), *Пелагія* (7), *Агрипина* (6), *Александра* (6), *Іуліянія* (6), *Марфа* (6), *Акулина* (5), *Гликерія* (5), *Домнікія* (5), *Ірина* (5), *Галина* (4), *Дарія* (4), *Евгенія* (4), *Меланія* (4), *Надежда* (4), *Соломонія* (4), *Стефаніда* (4). Імена *Анісія* (2), *Валентина* (2), *Василиса* (3), *Зиновія* (2), *Любов* (2), *Наталія* (3), *Феодора* (2), *Феодосія* (3), *Харитина* (2), *Хивонія* (2), *Хотинія* (2) представлені поодинокими утвореннями. До рідкісних імен, що засвідчені в іменнику один раз, належать імена *Атонина*, *Афанасія*, *Евфимія*, *Іуліта*, *Іюлія*, *Капітоліна*, *Лариса*, *Макрина*, *Серафіна*.

Якщо порівняти наведений перелік імен із переліком жіночих імен новонароджених сіл Брани та Ржищів 1871–1881 рр., а також з іменником новонароджених сіл Борисковичі, Довгів, Цегів 1845–1854 рр., привертає увагу насамперед той факт, що іменник зазнає значних якісних змін. В іменнику з'явилися нові імена, відсутні в ХІХ ст.: *Валентина*, *Лидія*, *Нина*, *Галина*, *Анісія*, *Евгенія*, *Лариса*, *Іуліта*, *Капітоліна*, *Серафіна*, набувають продуктивності імена *Віра*, *Надежда*, *Евгенія*, *Ольга*, які в іменнику ХІХ ст. належали до рідкісних.

На основі “Сповідної книги” можна простежити динаміку функціонування конкретних імен у межах населеного пункту. Звичайно, варто брати до уваги міграційні процеси (переїзд у село Борисковичі мешканців інших населених пунктів, приїзд або від'їзд із села через одруження або заміжжя), смертність тощо, але міграційні та інші зміни не могли суттєво впливати на розвиток іменника населеного пункту. Цікаві результати дає спостереження над тим, який вік носіїв конкретного імені. Так, вік 5 носіїв імені *Гликерія* становить 21, 29, 50, 53, 68 років, що свідчить про втрату продуктивності цього імені протягом 1910–1929 рр. Подібна ситуація з іменем *Меланія*, вік носіїв якого від 22 до 53 років, що свідчить про відсутність цього імені в переліку активних для народжених у 30-х рр. ХХ ст. Вік носіїв імені *Агрипина* – від 29 до 57 років, *Варвара* – від 11 до 44 років, *Дарія* – від 13 до 58 років, *Іуліянія* – від 13 до 46 років, *Ксенія* – від 11 до 60 років, *Матрона* – від 15 до 54 років, *Параскева* – від 15 до 52 років, *Фекла* – від 13 до 68 років.

У досліджуваному іменнику яскраво репрезентована тенденція до оновлення антропонімікону. Вік 8 носіїв імені *Ніна* становить 8, 7, 6, 4, 3, 2 роки та 1 рік (дві дитини), що свідчить про появу цього імені в антропоніміконі села в 20-х рр. XX ст. Із високою долею вірогідності можна говорити про відсутність цього імені в іменнику до 20-х рр., адже носіїв цього імені старшого віку в “Сповідній книзі” немає. Вік носіїв імені *Анисія* – 5 та 6 років, *Валентина* – 1 і 5 років, *Василиса* – від 14 до 19 років, *Віра* – від 6 до 33 років, *Лидія* – від 1 до 27 років (пік популярності цього імені в іменнику села Борисковичі припав на 40-ві роки XX ст.), *Ольга* (16 носіїв) – від 2 до 33 років, *Надежда* – від 17 до 37 років, *Соломонія* – від 7 до 23 років, *Софія* – від 3 до 29 років, *Стефанида* – від 4 до 37 років.

Оскільки вік носіїв багатьох нових імен сягає 33–37 років, припускаємо, що наприкінці XIX – на початку XX ст. в іменнику села відбувся своєрідний “злам”, зумовлений відходом від календарного принципу називання дітей. Можливість вільно обирати ім’я для дитини зумовила актуалізацію нових імен, які також належали до переліку календарних, проте раніше були малопродуктивними. За даними “Метричної книги сіл Брани та Ржищів 1871–1881 рр.” (МК Брани 1871), дівчаток, народжених 27 січня, називали іменем *Анна*, хоча ім’я *Ніна* також зазначене в календарі щодо цього дня. Церковна документація храму села Борисковичі містить запис про оплату хрещення Ніни Дем’янівни Ващук, народженої 16 вересня 1929 року, Ніни Михайлівни Клачук, народженої 14 жовтня 1924 року, що підтверджує відсутність впливу церковного календаря на називання дитини, адже пам’ять святої рівноапостольної Ніни вшановують 27 січня. За матеріалами “Метричної книги сіл Борисковичі, Довгів, Цегів 1845–1854 рр.” (МК Борисковичі 1845), дівчаток, народжених 29 квітня, називали іменами *Агафія* (4 іменування) та *Ірина* (1 іменування), хоча на цей день припадає також вшанування святих *Василини*, *Галини*, *Феодори*. Імена *Василина*, *Галина* в іменнику сіл Борисковичі, Довгів, Цегів 1845–1854 рр. відсутні.

Вагому роль у формуванні іменника початку та середини XX ст. відіграє антропонімна мода. Так, після того, як у сім’ї Кардашових, яка була заможною та освіченою (дід новонародженої був волосним писарем Бранівської волості, яка охоплювала 16 сіл), дитину назвали іменем *Віра*, це ім’я набуває значної продуктивності. Найстарший із засвідчених “Сповідною книгою” чоловіків із іменем *Олександр* був Олександр Степанович Кардашов, 37 років, після якого іменем *Олександр* було названо ще 12 дітей. Антропонімна мода стала визначальним фактором, який впливав на називання дитини. У селі Борисковичі відомий (і типовий для сільського антропонімікону!) випадок, коли в чотирьох родин, три з яких жили поряд, протягом одного року новонароджених синів назвали іменем *Василь*.

До наскрізних відносимо імена *Александра* (вік носіїв – від 7 до 70 років), *Анастасія* – від 4 до 61 року, *Анна* – від 1 до 72 років, *Евгенія* – 1, 6, 30, 50 років, *Евдокія* – від 1 до 62 років, *Евфросинія* – 2, 3, 5, 9, 25, 30, 45 років, *Екатерина* – від 6 до 78 років, *Елена* – від 2 до 49 років, *Ірина* – від 2 до 61 року, *Марія* – від 2 до 94 років, *Пелагія* – від 4 до 48 років, *Татіана* – від 3 до 65 років. Імена *Анна*, *Єфросинія*, *Євгенія*, за матеріалами “Сповідної книги”, використані для називання наймолодшого населення села, в 40-х рр. набудуть значної популярності, ім’я *Євгенія* буде популярним до 70-х рр. XX ст.

Очевидно, в 30-х роках XX ст. в іменнику села уже сформувалися основні тенденції його подальшого розвитку, окреслився перелік імен, які зберігатимуть

свою продуктивність до 60–70-х рр. ХХ ст.: *Анна, Марія, Галина, Валентина, Лідія, Євгенія, Надія, Ольга, Віра*. Дещо пізніше він доповниться іменами *Людмила, Лариса, Раїса* та складатиме основну частину жіночого іменника до 70-х рр. ХХ ст. (див. Лісова, 2009). Ім'я *Галина* в 40–60-х рр. ХХ ст. набуло надзвичайної популярності, внаслідок чого в більшості сучасних корінних родин села є жінка з іменем *Галина*, а в іменнику новонароджених із 1980 до 2018 року це ім'я відсутнє.

Чоловічий іменник села охоплює 93 імені, якими названо 375 чоловіків віком від 88 до 1 року. Серед чоловічих імен найбільш продуктивні імена *Іван* (32 носії), *Стефан* (20), *Василій* (19), *Петр* (17), *Андрей* (15), *Александр* (13), *Николай* (12), *Максим* (11), *Михаил* (11), *Феодор* (11). Значна активність властива для імен *Григорій* (9), *Семен* (9), *Евфимій* (8), *Прокопій* (8), *Владимір* (6), *Никита* (6), *Павел* (6), *Пантелеймон* (6), *Сергій* (6), *Андроник* (5), *Димитрій* (5), *Емельян* (5).

Імена *Аверкій* (2), *Авксентій* (3), *Алексей* (3), *Онисим* (2), *Антоній* (3), *Виктор* (3), *Герасим* (3), *Давид* (2), *Даміан* (2), *Даниїл* (4), *Ієнатій* (3), *Іов* (2), *Іосиф* (2), *Іустин* (3), *Кирил* (2), *Кондратій* (2), *Константин* (3), *Леонид* (2), *Леонтій* (2), *Лука* (2), *Марко* (3), *Матвей* (4), *Мефодій* (4), *Онуфрій* (4), *Роман* (3), *Савва* (3), *Спиридон* (2), *Стахій* (3), *Тимофей* (4), *Тихон* (2), *Трофим* (3), *Фаддей* (2), *Филип* (2), *Яким* (2), *Яков* (4) представлені поодинокими фіксаціями.

Рідкісні для чоловічого іменника імена *Автоном, Арсеній, Артемій, Борис, Венедикт, Власій, Гавриїл, Гордій, Діонисій, Євгеній, Евстафій, Евфрем, Іларіон, Ілья, Ісидор, Ієроним, Іуліян, Карп, Касіян, Климентій, Корней, Корнелій, Косма, Лаврентій, Макар, Митрофан, Михей, Никифор, Остап, Платон, Сельвестр, Терентій, Феодот, Феофил, Фрол, Харитон*, які використані для називання однієї особи.

До нових для іменника села Борисковичі відносимо імена, активні для називання наймолодшого населення, але вік носіїв яких не перевищує 40 років: *Аверкій* (4 і 8 років), *Александр* (13 носіїв віком від 1 до 37 років), *Борис* (4 роки), *Венедикт* (3 роки), *Виктор* (від 7 до 40 років), *Євгеній* (2 роки), *Емельян* (від 2 до 23 років), *Іов* (7 і 16 років), *Марко* (від 4 до 32 років), *Сергій* (6 носіїв віком від 1 до 23 років). Імена *Борис, Виктор, Євгеній, Сергій* стали продуктивними в 40-х рр. ХХ ст., а ім'я *Олександр* входило в п'ятірку найпоширеніших імен в селі Борисковичі в 50–70-х рр. ХХ ст.

Наскрізні в іменнику імена *Андрей* (від 1 до 71 року), *Василій* (від 2 до 74 років), *Владимір* (від 2 до 49 років), *Григорій* (від 4 до 47 років), *Іван* (від 1 до 70 років), *Константин* (від 4 до 67 років), *Максим* (від 9 до 54 років), *Михаїл* (від 6 до 53 років), *Никита* (від 1 до 74 років), *Николай* (від 5 до 58 років), *Павел* (від 1 до 69 років), *Петр* (від 2 до 47 років), *Семен* (від 2 до 47 років), *Стефан* (від 2 до 88 років), *Феодор* (від 2 до 50 років), які становлять стабільну частину іменника. Пізніше на основі цих імен усталився перелік улюблених в селі чоловічих імен, який існував до 80-х рр. ХХ ст.: *Василь, Іван, Микола, Петро, Володимир*, який доповнився іменами *Олександр, Сергій, Євгеній*, а також антропонімом *Анатолій*.

Імена *Антоній* (20, 48, 70 років), *Герасим* (від 17 до 51 року), *Евфимій* (від 21 до 70 років), *Іустин* (від 11 до 61 року), *Кондратій* (від 23 до 73 років), *Матвей* (від 13 до 66 років), *Онуфрій* (від 17 до 51 року), *Прокопій* (від 18 до 58 років), *Роман* (від 21 до 62 років), *Спиридон* (від 22 до 50 років), *Стахій* (від 19 до 59 років), *Тимофей* (від 31 до 62 років), *Трофим* (від 39 до 70 років), *Филип* (від 33 до 63 років), *Яков* (від

31 до 78 років) називали старше покоління жителів села, у XX ст. вони поступово втрачають свою активність у називанні новонароджених.

Чоловічий іменник села Борисковичі більш стабільний та однорідний, на відміну від жіночого іменника, для якого властиві гнучкість та сприйнятливність до змін, наявність моди на імена. Для чоловічого іменника першої половини XX ст. властивий обмежений перелік улюблених імен, збережених в іменнику з другої половини – кінця XIX ст.: *Андрій, Василь, Іван, Микола, Петро, Семен, Степан, Федір*, із незначними оновленнями: *Борис, Віктор, Євгеній, Сергій*. Вплив антропонімної моди зумовить стрімкі зміни чоловічого іменника пізніше, 1940–1949 рр., частотна п'ятірка імен села Борисковичі в цей період містить імена *Володимир, Василь, Ярослав, Анатолій, Олександр* [4: 44].

Висновки. Отже, на початку XX ст. в іменнику села Борисковичі відбувається зміна тенденцій у виборі імені для дитини. Принцип називання дитини за церковним календарем, який був активним до кінця XIX ст., остаточно занепадає, вирішальну роль у називанні починає відігравати антропонімна мода. Можливість вільно обирати ім'я для дитини зумовила значне оновлення іменника, його збагачення новими канонічними іменами, які раніше залишалися поза увагою батьків або священика: *Валентина, Віра, Галина, Євгенія, Лідія, Ніна, Надія, Борис, Євгеній, Сергій, Олександр*. Подібну тенденцію можна простежити і в сучасному іменнику, активним джерелом оновлення якого стали рідкісні імена з церковного календаря: *Ангеліна, Вероніка, Іларія, Кіра, Ніка, Злата*.

Водночас іменник села Борисковичі 1929 року засвідчує ряд імен старшого населення, які відображають антропонімні вподобання кінця XIX ст.: *Меланія, Агрипина, Варвара, Дарія, Іуліянія, Матрона, Параскева, Фекла, Антоній, Герасим, Евфимій, Іустин, Кондратій, Матвей, Онуфрій, Прокопій, Роман, Спиридон, Стахій, Тимофей, Трофим, Филип, Яков*. Антропонімікон села Борисковичі 1929 року яскраво ілюструє етап переходу сільського антропонімікону від тенденції називання за церковним календарем до тенденції вільного вибору імені батьками, зумовленого впливом антропонімної моди (але на основі канонічних імен).

Основу досліджуваного іменника становлять календарні імена грецького, латинського та давньоєврейського походження, переважна більшість яких давно стали традиційними для українського народу, незначними вкрапленнями представлені давні слов'янські імена, канонізовані тогочасною православною церквою (*Борис, Владимір, Ольга*). Імена у “Сповідній книзі прихожан Іовського храму села Борисковичі 1929 року” подано тогочасною російською мовою, проте трапляються випадки фіксації живомовних елементів у іменах: *Акилина, Антон, Дем'ян, Марко, Остап, Прокоп, Сергій* та ін. Досліджуваний іменник відображає специфіку надавання імен на півдні Волинської області в першій половині XX століття, демонструє тогочасні антропонімні уподобання, засвідчує перелік імен, активних у сільському іменнику Волині цього періоду.

Перспективи використання результатів дослідження. Проаналізований антропонімний матеріал дає змогу вивчити динаміку сільського антропонімікону протягом 150 років, порівняти іменник кінця XIX століття з іменником початку та середини XX століття, простежити зміни в переліку активних імен та в їхньому навантаженні. У цьому вбачаємо перспективу подальших досліджень.

ДЖЕРЕЛА ДОСЛІДЖЕННЯ

Ведомость 1929 – Ведомость за 1929 годъ обретающимся при Говской церкви села Борисковичъ въ приходе нижеявленныхъ чиновъ людямяъ, со изьявлениемъ противъ коегождо имени о бытии ихъ въ Святую Четиредсятницу у Исповеди и Святыхъ Тайн Причастия.

МК Борисковичі 1845 – Метрическая книга, данная изъ Волинской Духовной Консистеріи на безсрочное время для записи родившихся на 1845 годъ (1845–1854 гг.) (Державний архів Волинської області).

МК Брани 1871 – Метрическая книга, данная изъ Волинской Духовной Консистеріи в Покровскую Церковь на безсрочное время для записи родившихся на 1871 годъ (1871–1881 гг.) (ДАВО).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Белей Л. О.* Українські імена перед викликами ХХІ ст. / Л. О. Белей // Дивослово. – 2011. – № 9. – С. 40–45.
2. *Білорус А. І.* Про особові назви Західної Волині ХVІ ст. / А. І. Білорус // Архіви України. – 1970. – № 3. – С. 36–42.
3. *Керста Р. Й.* Українська антропонімія ХVІ ст. Чоловічі іменування / Р. Й. Керста. – Київ : Наукова думка, 1984. – 152 с.
4. *Лісова Л. О.* Сільський іменник Горохівщини та його специфіка (на матеріалі сіл Бранівської сільської ради) / Л. О. Лісова // Минуле і сучасне Волині та Полісся: Рух опору тоталітарним і окупаційним режимам на теренах Волинської області. Горохівщина в історії України та Волині. Матеріали ХХХІ Всеукр. наук.-практ. істор.-краєзн. конф. (Луцьк – Горохів, 14–15 травня 2009 року) : наук. зб. – Луцьк : МП “Пульс”, 2009. – Вип. 31. – С. 44–47.
5. *Матвієнко А. М.* Особові назви Західної Волині ХVІ ст. / А. М. Матвієнко // Друга республіканська ономастична нарада. – Київ : Наукова думка, 1962. – С. 146–148.
6. *Мойсієнко В. М.* Луцька замкова книга 1560–1561 рр. як відображення офіційної “руської” мови середини ХVІ ст. у північноукраїнському варіанті / В. М. Мойсієнко // Луцька замкова книга 1560–1561 рр. / підготув. до вид. В. М. Мойсієнко, В. В. Поліщук. – Луцьк : СПД ФО Купровський В. М., 2013. – С. 64–143.
7. *Осташ Р. І.* Українські особові імена середини ХVІІ ст. як об’єкт лексикографії. 14 / Р. І. Осташ // Студії з ономастики та етимології. 2008 / НАН України, Ін-т укр. мови; відп. ред. О. П. Карпенко. – Київ : Пульсари, 2008. – С. 111–144.
8. *Пахомова С. М.* Еволюція антропонімних формул у слов’янських мовах : монографія / С. М. Пахомова. – вид. 2-ге, доп. і переробл. – Ужгород : Вид-во Олександри Гаркуші, 2012. – 344 с.
9. *Садова Л. О.* Сільський іменник півдня Волинської області у ХІХ столітті (на матеріалі церковних документів православних храмів сіл Брани та Ржищів) / Л. О. Садова // Jahrbuch der IX. Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik “Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht”. Reihe: Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik / Herausgegeben von Olena Novikova und Ulrich Schweier. – München : Verlag readbox unipress Open Publishing LMU, 2019. – Bd. 2018.

10. Свистун Н. О. Динаміка антропонімікону м. Тернополя XIX–XX ст. : монографія / Н. О. Свистун. – Тернопіль : Крок, 2011. – 308 с.
11. Скорук І. Д. Характеристика чоловічого іменника м. Луцька в XX ст. / І. Д. Скорук // Мовознавство. – 1999. – № 2–3. – С. 35–41.
12. Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття : монографія / П. П. Чучка. – Ужгород : ТОВ “Папірус”, 2008. – 672 с.
13. Мутник І. Antroponimia Wołynia w XVI–XVIII wieku / І. Мутник. – Warszawa : Uniwersytet Warszawski, 2010. – 412 s.

REFERENCES

1. Belei, L. O. (2011). Ukrainski imena pred vyklykamy XXI st. *Dyvoslovo*, № 9, 40–45.
2. Bilorus, A. I. (1970). Pro osobovi nazvy Zakhidnoi Volyni XVI st. *Arkhivy Ukrainy*, № 3, 36–42.
3. Kersta, R. Y. (1984). *Ukrainska antroponimiia XVI st. Cholovichy imenuvannia*. – Kyiv: Naukova dumka.
4. Lisova, L. O. (2009). Silskyi imennyk Horokhivshchyny ta yoho spetsyfika (na materialy sil Branivskoi silskoi rady). In: *Mynule i sychasne Volyni ta Polissia: Rukh oporu totalitarnym i okupatsiinym rezhymam na terenakh Volynskoi oblasti. Horokhivshchyna v istorii Ukrainy ta Volyni*. Lytsk: MP “Puls”, vyp. 31, 44–47.
5. Matvienko, A. M. (1962). Osobovi nazvy Zakhidnoi Volyni XVI st. In: *Druha respublikanska onomastychna narada*. Kyiv: Naukova dumka, 146–148.
6. Moisienko, V. M. (2013). Lutska zamkova knyha 1560–1561 rr. yak vidobrazhennia ofitsiinoi “ruskoi” movy seredyny XVI st. u pivnichnoukrainskomu variant. In: *Lutska zamkova knyha 1560–1561 rr. / pidhotuvaly do vyd. V. M. Moisienko, V. V. Polishchuk*. Lutsk: SPD FO Kuprovskiy V. M., 64–143.
7. Ostash, R. I. (2008). Ukrainski osobovi imena seredyny XVII st. yak ob'iekt leksykohrafi. 14. In: *Studii z onomastyky ta etymologii. 2008*. Kyiv: Pulsary, 111–144.
8. Pakhomova, S. M. (2012). *Evolutsia antroponimnykh formul u slovianskykh movakh*. Uzhhorod: Vyd-vo O. Harkushi.
9. Sadova, L. O. (2019). Silskyi imennyk pivdnia Volynskoi oblasti u XIX st. (na materialy tserkovnykh dokumentiv pravoslavnykh khramiv sik Brany ta Rzhyschiv). In: *Jahrbuch der IX. Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik “Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht”. Reihe: Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik / Herausgegeben von Olena Novikova und Ulrich Schweier*. München: Verlag readbox unipress Open Publishing LMU, Bd. 2018.
10. Svystun, N. O. (2011). *Dynamika antroponimikony m. Ternjpolia XIX–XX st.* Ternopil: Krok.
11. Skoruk, I. D. (1999). Kharakterystyka cholovichoho imennyka m. Lutska v XX st. *Movoznavstvo*, № 2–3, 35–41.
12. Chuchka, P. P. (2008). *Antroponimiia Zakarpattia*. Uzhhorod: TOV “Papirus”.
13. Мутник, І. (2010). *Antroponimiia Wołynia w XVI–XVIII wieku*. Warszawa: Uniwersytet Warszawski.

Стаття надійшла до редколегії 20. 05. 2019
прийнята до друку 10. 06. 2019

**PECULIARITIES OF NOUNS DESCRIBING RURAL LIFE
IN THE SOUTH OF VOLYN REGION IN THE EARLY 20TH CENTURY
(BASED ON THE “CONFESSION BOOK OF SAINT JOB’S CHURCH
CONGREGATION OF BORYSKOVYCHI, 1929”)**

Larysa SADOVA

*Lesia Ukrainka Eastern European National University,
History and Culture of Ukrainian language Department,
30-a, Vymychenko Str., Lutsk, Ukraine, 43021,
e-mail: lisova88@ukr.net*

Noun describing rural life of the village Boryskovychi according to the church documents of the beginning of the 20th century have been analysed. Noun describing rural life of the beginning of the 20th century reflects regional peculiarities, caused by historical, religious, cultural features of the region.

In the article linguistic features of the noun formation have been singled out, the degree of influence on it of extra-language factors has been established. The composition of male and female nouns has been defined, the main tendencies of its formation have been outlined.

The quantitative calculations of onymies have been made; the most common, widely used, seldom used and rare names have been identified.

Considering the specifics of the source document in the study of the noun of Boryskovychi residents, data on the age of each name bearers have been taken into account.

Throughout the nineteenth century in Volyn, the principle of naming a child according to the church calendar due to the date of birth played an important role. The basis of the noun of this period is the calendar names of Greek, Latin and Hebrew origin, a small number of the names of Slavic origin has been found. At the beginning of the 20th century this principle of naming decreases. Anthroponymic fashion begins to play the decisive role in choosing a name, but the main source of updating the noun continues to be the church calendar. Anthroponimicon of Boryskovychi village in 1929 clearly illustrates the transition of rural anthroponimicon from the tendency of naming according the church calendar to the tendency of free choosing the name by parents under the influence of anthroponistic fashion. The investigated noun reflects the specifics of giving the names in the south of Volyn region in the first half of the twentieth century, demonstrates the anthroponymic preferences of the time, and confirms the list of active names among the rural nouns in Volyn of this period.

Keywords: anthroponym, appellative, anthroponymics, name.